

Nove knjige

Dorn-Lotze: **Geologie Mitteleuropas**. 4. na novo obdelana izdaja, založba E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung (Nägele u. Obermiller) Stuttgart, 1971. Obseg: XVI + 491 strani, 165 slik med besedilom in na 24 prilogah, kot tudi 13 tabel na 7 prilogah. Velikost knjige 24×16 cm, vezana v platno.

V tej četrti izdaji knjige »Geologie Mitteleuropas« je avtor F. Lotze predelal popolnoma na novo Dornovo istoimensko knjigo, ki je doživela prej že tri izdaje. Druga in tretja izdaja sta izšli že po smrti prvotnega avtorja Dorna.

Lotze je material četrte izdaje uredil predvsem po zgodovinskem razvoju, in sicer na podlagi orogenetskih faz rasti evropskega kontinenta. Knjigo je razdelil na šest večjih oddelkov. Tako je obdelal predasintsko Ureuropo, asintsko konsolidacijo in asintsko gubanje, kaledonsko konsolidacijo in gubanje, zelo obširno je obdelal srednjeevropske Variscide ali Mezoeuropo, učinke saksonskega gubanja, manj pa alpidsko Kenoeuropo s severno obrobno cono. Slednji oddelek, ki je za nas najbolj zanimiv, obsega žal le osmino knjige (50 strani). Dobra stran tega kratkega prikaza je v tem, da so srednjeevropski Alpidi dokaj pregledno obdelani, čeprav niso povsem upoštevaní izsledki zadnjih nekaj let.

Vsak oddelek obravnava avtor po posameznih manjših teritorialnih enotah. Nekateré enote so izredno podrobno obdelane, kar velja npr. za Ardensko-Rensko maso, Harc in Češko maso. V okviru severnonemške in subbetiške udorine najdemo v tej knjigi obilico podatkov o preostankih pleistocenske poledenitve v tem delu Evrope, kar bo posebno zanimalo kvartarologe in glaciologe. Podobne podatke o poledenitvah vsebuje tudi oddelek, ki obravnava alpidsko Kenoeuropo.

Seveda avtor bolj nadrobno obravnava območja Nemčije, saj je bila knjiga v svojem prvotnem konceptu očitno zamišljena kot geologija Nemčije; večji okvir, ki ga je knjiga nato dobila, pa je bil izdelan z namenom, da bi geologija te srednjeevropske dežele postala razumljivejša po primerjavi z geološkimi razmerami obrobniñ dežel. Tako je postala knjiga uporabna tudi za izvennemške dežele. Avtor se v knjigi sploh ni oziral na politične meje današnje Evrope, ampak je skušal prikazati geologijo osrednjega dela evropskega prostora in tega podati čimbolj zaključeno in razumljivo. Ta prostor je skozi geološko zgodovino nastajal na podlagi konsolidacije, to je prehoda mobilniñ geosinklinalniñ območij v kraton.

Vsako obdelano območje je bogato dokumentirano z geološkimi in tektonskimi skicami, ki kažejo obenem tudi zgradbo dotičnega ozemlja. Nekatere od teh skic bi lahko rabile kot zgled, kako nazorno dokumentiramo geološke tolmače in razne geološke razprave sploh. Mnogo sugestij pa nam te skice dajo tudi za izdelavo tektonske karte Slovenije, ki je v pripravi. V knjigi najdemo tudi skico gravimetričnih in magnetometričnih anomalij Nemčije.

Za nekatera območja ni priloženih tektonskih ali geoloških skic in jih nadomeščajo pregledni geološki profili. Zaželeno bi bilo, da bi imeli za vsako območje oboje: geološko skico in profil, vsekakor pa vsaj geološke skice za vsa območja.

Posebno vrednost dajejo knjigi pregledne sinoptične stratigrafske in tektonske tabele, na katerih lahko primerjamo istočasno razvoj na raznih območjih. Ker je vključen tudi alpski prostor, imajo te tabele tudi za naše ozemlje praktično vrednost. Posebna tabela kaže orogenetske faze, vulkanizem, mineralne surovine in razvoj življenja v srednjeevropskem prostoru.

Knjigo priporočamo vsem, ki želijo študirati nastanek in razvoj evropskega kontinenta.

dr. Mario Pleničar

Heinz Krebs: **Grundzüge der Anorganischen Kristallchemie**. Zal. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1968. Obseg XII + 376 strani, 254 slik in 41 tabel, 16 × 24 cm. Vezano v mehko plastiko, 45 DM.

Krebsove »Osnove anorganske kristalne kemije« predstavljajo obširen uvod v teorijo o zgradbi kristalov. Na posameznih primerih, izpopolnjenih z risbami, avtor ponazarja prostorske mreže posameznih elementov in njihovih spojin, na ta način seveda tudi notranjo zgradbo najvažnejših mineralov. Po udarek knjige ni na opisu geometrijskih lastnosti prostorskih mrež, temveč na vprašanju, zakaj se določene strukture lahko pojavljajo pri določenih elementih in njihovih spojinah, pri čemer se avtor poslužuje najnovejših teorij o kemijski vezavi in zgradbi trdnih snovi.

V uvodu knjige govori avtor najprej o zgradbi atomov, kjer seznani bralca z osnovami valovne mehanike, nakar preide na izgradnjo Mendelejevega periodnega sistema elementov. Obširno govori o kemijski vezavi, v zvezi s kompleksnimi spojinami pa nas še seznani s teorijo ligandnih polj. Za teoretskimi osnovami sledi kratko poglavje o simetriji prostorskih mrež, nakar avtor najprej obdela strukture kemijskih elementov, ki jim sledijo še spojine tipa AB, AB₂, A₂B₃ in AB₃ z vsemi možnimi načini medsebojne vezave kemijskih elementov v spojinah. Od polianionskih spojin so obširno obdelani tudi silikati in njih sistematika na strukturni osnovi. Knjigo zaključujeta poglavji o zlitinah in steklih.

Ceprav je Krebsova knjiga v prvi vrsti namenjena kemikom, jo bo brez dvoma s pridom uporabljal tudi mineralog, saj so v njej opisani strukturni tipi najvažnejših mineralov in kar je še važnejše — knjiga ima obširen in na razumljiv način napisan uvod v teorijo o kemijski vezavi in zgradbi kristalov.

Ernest Faninger

Vlasta Zukalová: **Stromatoporoidea from the Middle and Upper Devonian of the Moravian Karst**. — Rozpravy Ustředního ústavu geologického, sv. 37, pp. 1—143, pl. 1—40. Praha 1971.

Raziskovalcem fosilnih hidrozojev dobro znana Vlasta Zukalová nam pravkar v obširni razpravi opisuje devonske stromatopore z Moravskega krasa.